REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXV.

„GAZETA" iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de *Dumінecă 2 fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etajiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 c., pe trei luni 6 corone. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 198. Brașov, Luni-Marți 10 (23) Septemvrie. 1902.

Serbarea lui Kossuth.

In 19 ale lunei curente s'a serbat mai pretutindenĭ, pe unde locuesc Maghiarĭ, aniversarea de o sută de anĭ dela nascerea lui Kossuth. In Budapesta, firesce, serbarea a fost impreunată cu mai mare pompă și s'a făcut cu tot aplombul, ce-l puteau produce mijlócele mai bogate ale capitalei.

Aprópe $^{3}/_{4}$ parte din cetățenĭ n'au luat nicĭ măcar notiță despre acéstă „serbare a țĕrii", cum o numesc șoviniștii, necum sĕ fi participat la ea, trupesce séu sufletesce.

Indiferența acésta se esplică ușor.

Maghiarii se bucură de nascerea lui Kossuth, pe când cele-lalte popóre ale țĕrii n'au cause de a-se bucura de ea.

Pe Maghiarĭ Kossuth, cu oratoria sa strălucită, i-a deșteptat din letargie, le-a stêrnit ambițiunea națională și i-a însuflețit până la o încordare de puterĭ, de care nicĭ ei nu se credeau capabilĭ. Pe Nemaghiarĭ Kossuth i-a declarat neîndreptățițĭ a trăi, ca individualitățĭ naționale, și a deslănțuit în contra lor șovinismul scârbos de adĭ.

Nu vom nega meritele nimĕnui, nu le negăm nicĭ celui mai incarnat inimic al naționalităților, tatălui renegatismului, lui Ludovic Kossuth. E în genere recunoscut, că el a fost urzitorul luptei esacerbate în contra absolutismului austriac; el a fost conducĕtorul luptei pentru constituțiune și lui este a-se mulțămi eluptarea punctelor programului de la 15 Martie și numirea primului ministeriu, care avea îndatorirea de a veghea asupra drepturilor câștigate.

De altă parte însĕ trebue sĕ recunóscă orĭ ce om nepreocupat, și o recunósce istoria imparțială, că Kossuth în aceste lupte s'a pus dela început pe un teren fals. S'a folosit chiar de mijlóce neiertate și a causat astfel, c'o ușurință scelerată, nu numai o crâncenă vĕrsare de sânge între cetățenĭ și nespuse daune materiale țĕrii, ci a și periclitat și a pierdut tot ce se câștigase mai 'nainte cu concursul sĕu. Cu tertipurĭ și cu sofisme, în care sunt așa de meșterĭ politicianii maghiarĭ, denegând popórelor nemaghiare dreptul de esistență națională, rĕsboiul civil deveni în împrejurările de atuncĭ inevitabil.

Ba Kossuth, lățind idea nefericită despre elotismul cetățenilor de altă limbă între credulii sĕi conaționalĭ, a vîrit și întărit tot-odată în organismul acestui stat un venin, care îi va pricinui încă nespuse daune, periclitând însașĭ esistența sa.

De altă parte Kossuth lingușind vanitatea națională, firea încredută a poporului maghiar și tóte pĕcatele lui naționale în lupta uriașe provocată de dênsul, i-a făcut pe Maghiarĭ a crede, că ei, în ce privesce susținerea acestui stat și desvoltarea fericită a relațiunilor lui, se pot lipsi de conlucrarea majorității covêrșitóre a concetățenilor de limbă nemaghiară.

Cu aceste două pĕcate cardinale ale sale, Kossuth a stricat nespus mai mult patriei, decât i-a folosit cu tótă activitatea sa.

Pĕcatele sale le-a recunoscut însușĭ Kossuth la 1849 și a încercat sĕ le repare, dér era pré târdiu. Cu două-decĭ de anĭ mai târdiu „înțeleptul patriei", Deak, s'a părut că vrea sĕ încunjure greșelele și pĕcatele lui Kossuth și a stăruit sĕ se facă legea pentru egala îndreptățire a naționalităților, dér intențiunile sale, întru cât au fost sincere, le-au zădărnicit „patrioții" din Ardeal.

Ér acum? ce vedem? Apponyi, Szell și *tutti quanti* câțĭ se numesc bărbațĭ de stat maghiarĭ, pășesc pe urmele lui Kossuth, fără sĕ aibă însĕ curagiul de a se mărturisi pe față ca aderenții propagandei lui.

Adĭ e încă forte mare numĕrul celor ce trăesc, ba se îmbuibă din reminiscințele politicei intolerante a „dictatorului" Kossuth. Ce se va alege din viitorul acestor țĕrĭ muncite de desbinărĭ, ure naționale și lupte interne? Ce se va alege din acest viitor când vedem, că Maghiarii au ajuns a nu puté serba nicĭ o reminiscință din trecutul lor, fără sĕ nu vateme și sĕ nu atace pe concetățenii și compatrioții lor de altă naționalitate?

Tratările pentru pact se vor continua sĕptĕmâna acésta în Viena. Mâne, Marțĭ, ministrul președinte ungar *Szell* va merge la Viena, spre scopul acesta. Tot așa și miniștri de resort. Se crede, că tratările vor dura două dile și că Maj. Sa, aflându-se acum în Viena, cei doi miniștri președințĭ vor face raport monarchului asupra stadiului în care se află aceste tratărĭ.

„Maghiarĭ greco-catolicĭ" în diecesa română a Oradiei-marĭ. Protopopul *Melles* Emil din Sătmar, un fervent „luptător" pentru întroducerea limbei liturgice maghiare, a scris un „studiu" interesant despre situația „Maghiarilor greco-catolicĭ" din diecesa română gr. cat. de Oradea-mare. El spune, că deși în două districte aflătóre pe teritoriul numitei diecese, dintre 45.368 gr. cat. 26.372 sunt Maghiarĭ, ér 13,231 dintre Românii gr. cat. sciu unguresce, totu-șĭ Maghiarii gr. cat. din diecesa de Oradea-mare nu iau parte la mișcarea pentru liturghia maghiară.

Căutând după causele acestor stărĭ, étă ce spune: Candidații de preoție ai diecesei de Oradea-mare îșĭ fac studiile prin seminariile din Sătmar, Budapesta, Viena, Roma, Ungvar. Aicĭ de sigur ei nu pot sĕ fie crescuțĭ în spirit daco-român. Seminariile acestea nicĭ însĕ nu sunt în stare a nimici *educația lor de mai înainte.* Causa nu este decĭ — după citatul protopop maghiaron — alta, decât *„spiritul și atmosfera din internatele din Oradea și Beiuș."* Tinerii „Maghiarĭ curațĭ" de prin Sătmar décă petrec câte-va lunĭ în aceste internate, nicĭ că vréu sĕ mai vorbéscă unguresce, ba spune chiar, că a audit părinți plângêndu-se, că în Beiuș copiiĭ lor uită limba maghiară.

Din aceste puține rêndurĭ scóse din „studiul" protopopului maghiaron din Sătmar, reiese direcția și intenția dușmănósă cu care șĭ-a pus mnialui pe hârtie elucubrațiunile șovinisto-patriotice. Ele țintesc adecă la denunțarea seminarului pedagogic român gr. cat. din Oradea și a internatelor de pe lângă școlele române din Beiuș. Ar fi bine, ca cei pe care-i privesce mai de-aprópe, sĕ dea un rĕspuns meritat acestor încercărĭ tendențióse de a agita contra institutelor românescĭ din cestiune.

Rusia și Turcia. Din *Constantinopol* se anunță, că dupa selamlîc, Sultanul a primit într'o lungă audiență pe ambasadorul rusesc *Sinovjev,* care i-a adus salutările Țarului Nicolae și i-a comunicat tot-odată, că Țarul nutresce cele mai bune sentimente față de Sultan și că doresce necondiționat, ca *în Peninsula-balcanică sĕ se mențină status quo.* Sultanul a rugat pe ambasador, sĕ asigureze pe Țarul Nicolae despre amiciția lui nestrămutată și sĕ-i comunice, că va face din parte-i tot posibilul, ca *sĕ mențină pacea și liniștea în Balcanĭ.*

Mișcarea Irlandesilor. Din Londra se telegraféză, că o filială a „Ligei unite" a ținut în Irlanda o ședință, în care s'a făcut următórea propunere: Toțĭ deputații irlandesĭ din parlamentul din Londra *sĕ se pună în oposiție cu legile,* așa încât, décă camera comunelor se va deschide în Octomvrie, presidentul ei sĕ fie silit a declara, că *toțĭ membrii irlandesĭ ai parlamentului zac în închisorĭ.* Declarația acésta ar produce mare sensație în lumea întrégă. — Dumineca trecută, în diferite părțĭ din King-Contuy, s'au produs scene agitate. Un individ a fost arestat, fiind-că n'a vrut sĕ se presente înaintea tribunalului. O mare mulțime de popor, cu musică, a făcut o retragere pe dinaintea carcerului. După amĭadĭ deputatul *Reddy* fù arestat.

Nota Statelor-Unite

în afacerea emigrărilor Evreilor din România.

Diarul *„Associated Press"* din Washington publică un raport amĕnunțit despre nota identică oficială, ce asigură, că secretarul de stat *Hay* a adresat'o representanților diplomaticĭ ai Statelor-Unite acreditațĭ pe lângă puterile semnatare ale tractatului din Berlin (1878), în afacerea Evreilor din România.

Nota acésta dice, că America n'a semnat tractatul din Berlin, dér se vede constrînsă a ruga puterile semnatare, sĕ stărue, ca sĕ se respecte libertatea religionară garantată în articolii tractatului, de óre-ce România n'a corespuns cererei de a delătura relele, carĭ silesc pe mulțĭ ovrei sĕ emigreze din țéră. Președintele Statelor-Unite speréză, că puterile vor da atențiune acestei afacerĭ și vor lua mĕsurĭ potrivite, spre a îndemna guvernul român, sĕ ia în considerare relele din cestiune. Statele-Unite vĕd bucuros, acum ca în totdéuna, *libera imigrare* a tuturor acelor strĕinĭ, carĭ ar fi apțĭ de a-se contopi cu corpul de stat politic. Legile Americei le face în privința acésta aceleașĭ concesiunĭ ca și indigenilor. De la imigrare sunt eschișĭ numai cei de tot lipsițĭ, criminalii și persónele ce sufer de bóle contagióse séu incurabile

Liberul caracter al emigrării — continuă nota — este lucru de căpetenie. De aceea imigranții, a caror emigrare din alte state e sprijinită séu forțată, nu se admit. Scopul tratării generóse a emigrantului strĕin este de a-șĭ folosi lui și Statelor-Unite tot-odată, ér de altă parte a nu crea unui alt stat un loc de refugiu pentru elementele inportune (nedorite) ale poporațiunei sale.

De mulțĭ anĭ — urméză nota — Statele-Unite urmăresc cu seriósă atențiune situațiunea Evreilor românĭ, carĭ sunt vr'o 400,000. Persecutarea acestei rasse sub domnia turcéscă a silit Statele-Unite a face aspre remonstrațiunĭ la 1872. Tractatul de la Berlin a fost decĭ salutat de America ca o îmbunătățire față cu nedreptatea din trecut. In cursul timpului România a făcut ilusorie însĕ o mare parte din dispozițiile acestui tractat privitóre la egala tratare a Evreilor din țéră.

Nota enumĕră apoi restricțiunile și scurtările de drept, ce pretinde, că ar esista în România față cu Evreii. Apoi dice, că vĕdêndu-se escluși dela orĭ-ce posibilitate de a dobêndi un mijloc de câștig, Evreii din România ar fi incapabili de a-se puté ridica din dejosirea, ce li-se impune cu de-a sila și pe care o sufer, și n'ar avé altă alegere, decât sĕ se refugieze în alte țĕrĭ.

Dér guvernul Statelor-Unite n'ar puté sĕ tacă față c'o nedreptate internațională. El trebue sĕ protesteze contra tractării Evreilor în România, nu numai fiind-că are motiv de a protesta contra nedreptății ce resultă pentru Statele-Unite înseșĭ, ci și în numele umanității. Ca putere, care n'a semnat tractatul din Berlin, Statelor-Unite nu le rĕmâne alta, decât a-se provoca la principiile stabilite în tractat.

* * *

Până alaltăerĭ încă diarele române din Bucurescĭ trăgeau la îndoială acéstă notă. Unul din diarele, carĭ se informéză și se inspiră direct din cercurile guvernului român, *„L'Indepéndance Roumaine"* de Vinerĭ séra scrie următórele:

„Este esact, că negocierĭ au avut loc între guvernul român și d-l Francis, ministru Statelor-Unite la Bucurescĭ și la Atena. Aceste negocierĭ s'au urmat asupra încheierei unui tratat de extrădare și nu de naturalisare (cum spune „Frankfurter Zeitung").

Negocierile au avut loc în cursul lunei Maiu a anului trecut și au fost întrerupte, pentru-că guvernul român a refusat sĕ acorde estradărei condamnaților la mórte, pedépsă, care nu esista în România.

Protestarea de care vorbesc confrații noștri strĕinĭ, sĕ se fi produs óre în cursul acestor negocierĭ, atuncĭ când nicĭ nu se vorbea de legea meseriilor?

Este o ipoteză absolut inadmisibilă. Și décă este astfel, la ce epocă s'ar fi putut produce pretinsele protestărĭ, pentru-că din anul trecut nicĭ un soiŭ de negociațiune n'a mai avut loc între cele două guverne și că de altfel d-l Francis, care a fost în concediu timp de 4 lunĭ, de abia s'a întors la Atena?

Tóte aceste împrejurărĭ fac sĕ reiésă caracterul fantesist al noutății trimisă diarului „Neue Freie Presse" séu cablată din New-York lui „Frankfurter Ztg." Noi regăsim în asta urmele unei intrigĭ urzite contra României și ai cărei autorĭ nu sunt greu de ghicit.

De altminterĭ noi avem asigurărĭ formale, că nicĭ o notă de protestare de orĭ ce natură, nicĭ energică, nicĭ domolă, n'a

parvenit la ministerul de esterne, în afacerea meseriaşilor evrei.“

*

Diarele din strěinătate însě vorbesc de nota amintită, ca despre un fapt împlinit.

„Standard“ din Londra dice, că nota americană creéză puterilor óre-care perplexitate. Mr. *Hay* dă sě se cunóscă fórte lămurit, că republica americană sufere din causă, că nu se împlinesce promisiunea libertăţii religióse şi de rassă. Probabil, că între emigranţii de care vorbesce Hay, sunt şi mulţi *Ruşi*, dér Rusia *nu e legată prin nicĭ o promisiune*. România însě *da*. In interesul civilisaţiei n'ar trebui sě i-se concédă acesteia sě continue a încunjura îndatoririle sale. Guvernul regelui Carol e aplaudat numai de către antisemiţii rabiaţi, totuşĭ ne îndoim că nota va avé succes. Nicĭ puterile europene, nicĭ presiunea potentanţilor financiarĭ n'a folosit nimic. Numai prin forţă România ar puté fi constrînsă, şi nu vedem posibilitatea pentru aplicarea forţei. Pierderile ce le sufer, prin fuga Evreilor, vor face probabil pe Românĭ mai curênd, sě-şĭ deschide ochii şi sě fie umanĭ.

„Morning Post“ din Londra primesce de la Berlin scirea, că Anglia ar fi adresat puterilor o notă asemenea celei americane în afacerea persecuţiunilor Evreilor în România. Se dice, că guvernul engles s'a înţeles cu cel american şi că a rěspuns deja la nota lui Mr. Hay. Guvernul român va rěspunde, probabil, mai întâiu la acusaţiunile Americei.

Organul alianţei israelite *„Neue Freie Presse“*, care a scris din acest incident un articol de tot infect şi rěutăcios contra României, dice că i-s'au comunicat următórele despre probabila atitudine a guvernului austro-ungar de esterne şi a celorlalte puterĭ în faţa notei lui Mr. Hay:

Austro-Ungaria va întra în atingere mai întâiu cu celelalte puterĭ semnatare. Tot-odată va cere de la guvernul român desluşirĭ asupra atitudinei sale faţă cu strěinii şi în deosebĭ în afacerea esecutării art. 44 al tratatului din Berlin. Se aştéptă apoi, că puterile vor da o notă identică ca rěspuns la nota americană, în care se va accentua, că Statele-Unite — deóre-ce n'au semnat tractatul de la Berlin — nu sunt *legitimate* de a cere o hotărîre séu o procedere în cestiunea tractării strěinilor în România. De altă parte puterile se vor conforma vederilor şi espunerilor notei americane despre principiul umanităţii şi al civilisaţiunei.

De la „Corda Fratres“.

S'a lăţit, cum scim, vestea despre convocarea congresului federaţiunei internaţionale a studenţilor „Corda Fratres“ la *Veneţia*. Acéstă veste *nu se adeveresce*.

Avem înaintea nóstră scrisórea circulară Nr. 154 a preşedintelui Seniorilor federaţiunei *Efisio-Giglio-Tos*, datată din Turin 9 Septemvrie a. c., în care aduce la cunoscinţa colegilor sěi din federaţiune casul neţinerei séu, mai bine dis, a suspendării congresului convocat la Budapenta pe diua de 24 Sept. 1902, precum şi demisiunea presidentului efectiv Dr. Ludwig şi a vice-presidentului secţiei maghiare Dr. Szemenyei, şi le împărtăşesce ceea-ce crede el, preşedintele-senior, că trebue sě se facă în faţa acestor fapte.

D-l Giglio-Tos, în basa statutului federaţiunei, crede a remedia acésta situaţiune anormală prin aceea, că va convoca o adunare generală a vice-preşedinţilor şi a consulilor seniorĭ şi efectivĭ la Roma, pe la Crăciun (1902) séu pe la Pascĭ (1903), pentru a stabili unde sě se ţină congresul al III-lea, şi pentru a se înţelege relativ la ordinea de di. Presidentul-Senior e de părere tot-odată, sě se invite d-l Ludwig şi Szemenyei sě-şĭ retragă demisiunea, aşteptând votul viitórelor adunărĭ. Mai vré apoi a-se stabili o înţelegere şi asupra cestiunilor de ordine interióră a federaţiunei.

Mai departe promite seniorilor, că în Octomvrie a. c. va face cunoscut resultatul acestui *referendum* al sěu, în fine îi aviséză, că secretarul general al secţiei italiene dela „Corda Fratres“ le va comunica, décă direcţia drumurilor de fier italiene e gata a mai acorda o reducere de 5% pentru congresişti. In acest cas, dice Giglio-Tos, vor ţiné o reuniune preliminară la Veneţia în 25 Sept. a. c. pentru a ne înţelege cu privire la congresul nostru.

Acéstă convocare condiţionată a unei *reuniunĭ preliminare la Veneţia*, se vede dér, că a fost privită, cu nedrept, ca însăşĭ convocarea congresului în acest oraş.

„Berliner Tagblatt“ despre Evreii din România.

Diarul „Berliner Tagblatt“ publică o corespondenţă din Bucurescĭ, în care se ocupă cu emigrarea Evreilor din România şi cu noua lege a meseriaşilor. După-ce diarul berlines constată, că guvernul român a modificat, prin regulamentul asupra legei meseriilor, cestiunea de reciprocitate în privinţa Evreilor, dice:

„Guvernul român, la început vedea cu ochĭ bunĭ emigrările în massă ale Evreilor, ba chiar le promova în mod indirect, căcĭ era un mijloc de a scăpă de acest popor supěrăcios. Cu totul altă atitudine are acum faţă cu emigranţiĭ, după ce primarii din Moldova de sus făcură atent pe ministeriul de interne asupra consecinţelor acestor emigrărĭ.

Regele Carol a cerut de multe orĭ sě i-se facă raport asupra emigrării Evreilor, ale căror consecinţe le cunósce, şi décă a pus în perspectivă (?) unui rabin din Londra, că va afla peste câţĭ-va anĭ o altă situaţie (?) în România, noi suntem convinşĭ, că dênsul este de bună-credinţă şi condus de cele mai bune sentimente, dér unde este acel guvern, care sě aibă curagiul a face dreptate în acéstă cestiune? Cu tóte dorinţele regelui şi ale unei părţĭ din lumea politică română, este încă fórte departe momentul, în care se vor acorda drepturĭ politice Evreilor... Un diplomat din Bucurescĭ a dis, că guvernul în adevěr are intenţia, ca sě aplice astfel legea meseriaşilor, încât meseriaşii indigenĭ sě nu sufere. Cu tóte aceste emigrările Evreilor nu contenesc.“

„Berliner Tagblatt“ publică la sfîrşitul corespondenţei următórea telegramă din Bucurescĭ:

„Mult aşteptatul regulament asupra legei meseriilor s'a publicat în „Monitorul Oficial“. Ministerul a cedat într'un punct decisiv puternicei presiunĭ a opiniunei publice din Europa. Evreii, a căror patrie este în adevěr România, nu sunt trataţĭ ca strěinĭ.

Dér cu tóte acestea au rěmas în picióre dispositiunile agravante, carĭ lovesc în chipul cel mai simţitor pe strěinĭ, între carĭ şi pe Germanĭ. Românii sunt preferiţĭ la licitaţiunile publice faţă de antreprenorii germanĭ, chiar şi atuncĭ când sunt mai scumpĭ cu cincĭ la sută Cercurile influente ale coloniei strěine de aicĭ sunt de părere, că menţinerea acestei dispositiunĭ va duce la consecinţe internaţionale pentru România“.

De la sěrbările pentru Kossuth.

(Demonstraţiunĭ şi incidente).

Estragem următórele dintr'o corespondenţă, ce ni-se trimite din Zlatna şi pe care am semnalat'o deja în numěrul precedent al foiei nóstre:

Zlatna, 19 Sept. 1902.

Pentru séra dilei de 18 Sept. n. era pregătită o mare „serbare“, şi pentru-ca ea sě fie mai „splendidă“, s'a pornit o viuă mişcare. „Vlăstarele“ „naţiunei“ umblau din casă 'n casă, îndemnând, ba chiar ameninţând pe locuitorĭ sě-şĭ lumineze ferestrile în séra de 18 Sept., căcĭ la cas contrar, vor vedé ei urmările.

Porunca acésta au ascultat'o toţĭ mamelucii şi adoratorii lui Kossuth, dér dintre toţĭ câţĭ au iluminat, numai 5 inşĭ sunt Ungurĭ adevěraţi, ceilalţĭ toţĭ streinĭ ca: Oelberg, Schön, Moskovits, Roth, Folberth, Gergelyfy, Földesy, Mégai, Manuer, Lipner, Lányi (alias Lövi), Schwarz, Sontágh şi alţii de pănura lor.

Dér sě vedĭ minune. Intre cei carĭ au iluminat se află şi doi indivicĭ, la carĭ le place sě-şĭ bată pieptul şi sě se fălêscă de marĭ Românĭ; unul este Paul Petru, care numai de curênd şĭ-a sporit isvórele de câştig încă cu unul; anume el a deschis în Zlatna, în companie cu jupânii Farkas (Wolf) — Hirsch — Schön un depou de spirt; al doilea este croitorul Ştefan Magda. Acestuia, când şĭ-a deschis atelierul de croitorie, i-a esoperat părintele Emanuil Beşa un ajutor de la fond. Andronic din Sibiiu, ér adĭ Magda, — spre scandalisarea Românilor — are firmă tricoloră unguréscă şi la serbarea lui Kossuth pórtă făclii, ér la banchet el e cel dintâiu, care îşĭ descopere capul, când se cântă „Kossuth nota“, şi el tórnă bucuros vin în păharele strěinilor.

(Avis d-lor dela Sibiiu, carĭ administréză fondul Andronic, şi avis tuturor Românilor de bun simţ. — Păziţi-vě de aceştĭ indivicĭ, ranele naţiunii).

In 18 Sept. séra pe la 7 óre „lamura“ societăţii unguresci din Zlatna, în frunte cu de-al de Schleicher, Schweiger, Schwartz, Förstner etc. s'a adunat înaintea casei comunale, de unde cu 2 stégurĭ, musică şi torţe au plecat spre piaţă, unde pe un pedestal anume improvisat era aşedat bustul lui Kossuth.

Ajunşĭ aci, tîněrul Ersek Gábor se sui pe-o masă şi tuşind de 2—3 orĭ, atrase atenţiunea ascultătorilor, că el vré sě vorbéscă ceva „măreţ“ despre Kossuth. — Şi-i drept, numitul orator scóte scripta din buzunar, comandată cu 10 cr. de la librarul Dobrowsky et Franke din B-pesta, şi cetesce, cetesce, — ba se mai şi împiedecă, — tot ce era scris de altul pe hârtie. Il ridică pe Kossuth sus, sus, de te prindea mirarea, că de unde mai scóte atâtea „fapte marĭ“. Dise, adecă ceti lectorul infocat, că Kossuth a dus cultura şi stégul maghiar peste ţěrĭ şi mărĭ, prin America până la *Turin* (?! — audĭ colo, geograf). Aci lectorul şĭ-a gătat chemarea şi strigând „sě trăiéscă patria maghiară unitară independentă“, se dete jos. După el se urcă pe masă unul şi mai şi, acesta este „tîněrul de bună speranţă“ Förstner, jidan născut — şi Ungur făcut — şi cu însufleţire jidano-maghiară, recită o poesie. Te prindea mila când vedeai pe bietul Förstner cum se sdrobesce.

De la bustul lui Kossuth convoiul plecă pe drumul ţěrii spre şcóla de stat de industrie. Ajungênd pe dinaintea locuinţei protopopului Montani şi vědênd, că „popa valach“ n'a iluminat, o calfă de cojocar, Besensky, a strigat: „Abzug Montani“, ér un elev al şcólei de industrie din loc, cu numele Almăşan Alexandru lui Beniamin, originar din Zlatna, *a spart ferestrile protopopului român*. — Óre, d-le director, învěţăceii d-tale, când învaţă cum sě ciopléscă piétră, învaţă şi cum sě spargă cu ea ferestrile cetăţenilor pacînicĭ?

Se póte óre o serbare şovinistă unguréscă fără scandal?

Fraţilor Românĭ de pe valea Ampoiului, fiiĭ şi nepoţii eroilor din 48, „uniţi-vě în cuget, uniţi-vě 'n simţirĭ“! Căutaţi în jurul vostru şi vedeţi pe cine îmbogăţiţĭ voi cu crucerul vostru. Aicĭ în Zlatna, un centru românesc, unde peste 25 comune române razimă şi tot ce le trebue cumpěră de la strěin, nu este nicĭ un neguţător român. Aicĭ toţĭ neguţătorii sunt strěinĭ şi poţĭ audi dilnic cum poporul este ademenit sě cumpere de la ei, şi după-ce iese din prăvălie, dic — „büdös oláh!“ Aicĭ unire şi înţelegere trebue mai întâiu de tóte între Românĭ, apoi celelalte vor urma de sine una după alta. Dér óre când?

Spectator.

*

In *Budapesta* mulţimea s'a încercat sě facă demonstraţiunĭ înaintea operei, cerênd sě se arboreze stégul. Cavaleria a respins'o.

La *Timişóra*, mulţimea a fluerat în faţa redacţiunei diarului german „Deutsches Tagblatt für Ungarn“, ardênd mai multe esemplare ale diarului.

In *Budapesta* au fost arestaţĭ doi sub-ofiţerĭ de artilerie, carĭ au smuls stégul unguresc de pe un balcon.

In *Seghedin* au fost sparte cu petri ferestrile de la casele câtor-va ofiţerĭ, între carĭ şi generalul Valentici, din causă, că ferestrile nu erau iluminate.

La *Şalgotarján*, în timpul comemorărei lui Kossuth, a isbucnit în piaţă o teribilă detunare, care a spart tóte geamurile de prin prejur şi a crăpat zidurĭ. Mulţimea, cuprinsă de panică, a fugit. Un miner licenţiat, anume Csabo, după-ce adunase la un loc dinamita furată de la magazie, îi dăduse foc printr'un fitil fórte lung. N'a fost nicĭ o victimă. Csabo a fost arestat.

*

Serbare la Şimleul Silvaniei.

Ni-se scrie din *Şimleul Silvaniei*, că acolo s'a serbat în 19 Sept. centenariul dilei nascerei lui Kossuth cu tréscurĭ, conduct de torţe, iluminaţie, şedinţă festivă, adecă cu tóte ce s'au putut împlini de acel orăşel. Vorbirĭ au ţinut séra la lumina torţelor Gavril Ugron şi advocatul Dr. Nádudvari; cel dintâiu ca orator consumat, desvoltând într'o vorbire liberă şi acomodată, cu tact fin, împrejurărilor etnografice locale, ideea, că popórele sě ţină la olaltă şi sě nu se lase a fi folosite ca códă la topor contra lor înse-şĭ; cest din urmă cetind o apreţiare fără capět şi fără sistem a meritelor „marelui Kossuth“, din care după calapodul domnilor patrioţĭ *„cine's eu“*, n'au lipsit espresiunĭ dictate de „cultura“ mai înaltă şi inventate de geniul politic, ca „vérengző oláh hordák“- (órde sangeróse valahe) şi alte amabilităţĭ la adresa concetăţenilor lor românĭ.

In fine, ca sě fie onorul adus memoriei lui Kossuth mai mare, şi ca sě se pună cunună însufleţirei maghiare, *s'au spart ferestrile* veneratului Vicariu episcopesc al Silvaniei Alimpiu *Barboloviciu*, care, cu ceialalţĭ Românĭ din Şimleu, nu iluminase şi nu se însufleţise la comandă.

*

Pe rug. In şirul sěrbărilor kossuthiste ocupă loc vrednic şi următorul episod: Societatea de plantare de pomĭ (Budapesta), care pórtă numele „Kossuth“, încă a serbat aniversarea centenarului acestuia într'un mod ingenios. In grădina unui restaurant din strada Baross s'a ridicat un rug şi pe rugul acesta s'au grămădit numeróse esemplare din cărţile lui *Zimandy* scrise contra lui Kossuth. S'a dat foc rugului şi cărţile luară flacărĭ. Ca nu cumva focul sě facă vre-o primejdie, doi pompierĭ voluntarĭ îl păziau. In timp ce cărţile ardeau, publicul adunat cânta cântece „patriotice“, ér după-ce focul se stinse, isbucni în strigărĭ de „éljén“. Aşa povestesce acest episod „Egyetértés“.

Românĭ kossuthiştĭ în Arad.

Ni-se scrie *de lângă Arad*:

„Aflându-mě în afacerĭ la Arad Joi séra, am întêlnit pe strădile acestui oraş convoiul 48-ist, care făcea tocmai conduct de torţe în amintirea fostului „dictator“ Kossuth. Pe unde au trecut manifestanţii, ferestrile caselor erau iluminate, ér pe strade mişuna întréga Evreime „patriotică“ din Arad. Acestea nu m'au surprins. M'am mirat însě şi m'a pus pe gândurĭ vědênd, că şi ferestrile clădirii proprie a *băncei românescĭ* din Arad erau iluminate *à giorno*, şi de pe balconul acestei clădirĭ atêrna un stég roşu-alb-verde cât diua de erĭ. *Seminariul* teol. a fost şi el iluminat şi directorul lui, Ciorogariu, s'a îngrijit ca şi *internatul* de lângă seminar sě nu rěmână înděrět.

Dintre particularĭ a iluminat Dr. Ioan *Suciu*, odinióră mare naţionalist, apoi secretarul băncii amintite. N'a putut lipsi dela acéstă tristă manifestaţie nicĭ redactorul „Trib. Pop.“ I. *Russu Şirianu*, care încă şĭ-a iluminat tóte ferestrile, deşi locuesce într'o stradă laterală, pe unde vecinii sěi maghiarĭ n'au aflat consult sě aprindă luminărĭ. Dér cum ar fi putut acest omuleţ sě dovedéscă mai bătător la ochĭ, că atuncĭ când făcea pe marele imperialist şi când în perfect acord cu şefii sěi, carĭ se dedeau de combatanţĭ ai Vienei şi ai dinasticismului, împroşca cu noroiŭ în toţĭ Românii independenţĭ, insinuându-le, că ar avé veleităţĭ kossuthiste antidinastice, — n'a fost decât un nevoiaş paiazzo?

Cum îi sciu pe aceştî cameleonî, mě aştept că şi din notiţa presentă ce v'o trimit, ei vor face cas, esploatându-o prin aceea, că vor posa ca victime ale „înfrăţirei“ şi ale „ultraiştilor“.

— y.

SCIRILE DILEI.

9 (22) Septemvrie.

Monarchul nostru la esposiţia română 'de piscicultură. Majestatea Sa monarchul a visitat alaltăerî diminéţă esposiţiunea de piscicultură din Viena. S'a oprit îndelung la secţiunea română, pe care a admirat-o. Doctorul Antipa, directorul pescăriilor Statului român, i-a dat tóte explicaţiile. Impěratul s'a interesat mai cu sémă de pescăria din delta Dunărei şi a cerut informaţiunî în privinţa convenţiunilor de pescuit, pe carî România le are încheiate cu alte state. Impěratul a admirat mult busturile suveranilor României. Retrăgându-se, împěratul şi-a esprimat înalta-i satisfacţiune şi a mulţumit d-rului Antipa.

Regele şi Regina României şi-au anunţat sosirea în ţéră pentru diua de 15 Septemvrie v. La gara Predeal, vor fi întêmpinaţi de principii moştenitorî, miniştri şi prefectul de Prahova. Suveranii se vor opri la Sinaia.

Din diecesa Gherlei. Rvss. Dr. Ioan *Georgiu* a fost numit vicar general episcopesc, preşedinte la Tribunalul matrimonial, preşedinte la Examinatorul prosinodal şi Inspector al şcólelor diecesane, în locul rěposatului preposit Ioan Papiu. Rvss. Alesandru *Bene* a fost numit vicar episc. substitut, ér Rvss. Ioan *Ivaşco* vicepreşedinte la Tribunalul matrimonial.

Mórtea Reginei Belgiei. O telegramă din Spa (Belgia) anunţă, că Regina *Maria Henrieta* a Belgiei a încetat din viéţă. Defuncta a sucombat unor grele suferinţe, carî o ţinutuise de pat un timp îndelungat. Etă câte-va notiţe biografice ale decedatei: Regina Maria Henrieta s'a născut la 23 August 1836. Era fiica rěposatului archiduce Iosif, palatin al Ungariei. S'a căsătorit la 22 August 1853 cu regele Leopold II, pe atuncî duce de Brabant. Regina Maria Henrieta a avut a trece prin multe durerî morale în viéţa sa. Ea a pierdut de tiněr pe fiul sěu unic, moştenitorul direct al Corónei, şi e cunoscută sórta fiicei sale principesa Ştefania, rěmasă věduvă după mórtea tragică a archiducelui Rudolf.

O decisiune laudabilă. Ministeriul instrucţiei publice din România a luat următórea decisiune: Toţî şcolarii sunt datori, ca atuncî când întâlnesc drapelul, sě-l salute, fie că s'ar afla în corp, fie că ar fi isolaţî. Toţî şcolarii sunt datorî sě asculte marşul regal stând în picióre şi cu capul descoperit, în orî-ce loc s'ar afla. Abaterile de la aceste datorii se vor considera ca necuviinţe grave şi se vor pedepsi ca atare. Acéstă decisiune a fost cetită în tóte şcólele şi în fie-care clasă de cătră directorii şi profesorii dirigenţî.

O colosală delapidare. Telegraful aduce scirî sensaţionale cu privire la delapidarea sěvîrşită la „Laenderbank“ din Viena. Totalul delapidărei — după revisuirea cassei—se ridică la *4,600,000* corónе — aprópe cincî milióne lei. In timpul anchetei, ce s'a făcut, s'a putut stabili condiţiunile în carî *Jellinek* a operat, pentru a sustrage o sumă aşa importantă, fără ca sě se observe. Având manipularea carnetelor de cecurî şi a registrelor de cecurî, necinstitul funcţionar comitea de anî de dile falşurî. Cu banii delapidaţî, Jellinek juca la Bursă şi angaja capitalurî în diferite mari întreprinderî industriale. „Laenderbank“, după cum se asigură, se va despăgubi cu suma de 3,400,000 corónе. Aceştî banî au fost proprieţî la diversele stabilimente industriale, la carî Jellinek avea parte. Până acum delapidatorul n'a putut fi descoperit.

Societatea de lectură a studenţilor dela gimnasiul român superior fundaţional din *Năsĕud*, şi-a ţinut şedinţa de constituire în diua de 14 Septemvrie st. n. a. c. sub conducerea d-lui profesor Ioan *Pécurariu*, alegêndu-se cu aclamaţiune: preşedinte T. *Perian* stud. cl. VIII; vicepreşed. Ioan *Enuică* stud. cl. VII; secretar I. Romul *Curta* stud. cl. VIII; secretar II. Vasilie *Pâltineanu* stud. cl. VII; cassar Victor *Moldovan* stud. cl. VIII; controlor Petru *Viman* stud. cl. VII; bibliotecar Iuliu P. *Papiu* stud. cl. VIII; vice-bibliotecar Georgiu *Anton* stud. cl. VII; membrii în comisia literară Is. P. *Pop* stud. cl. VIII; Flore *Todoran* stud. cl. VII şi Ioan *Moldovan* cl. VII.

Serbările de la Şipca. Diarele bulgare publică apelurî patriotice, invitând pe cetăţenî sě ia parte în numěr cât se póte de mare la serbările de la Şipca. La Şipca, se dice în apelurî, a fost cel mai eroic episod din rěsboiul independenţeî, fiind-că acolo voluntarii bulgarî au arătat ce póte face naţiunea bulgară. In tóte articolele şi elogiile, la adresa Rusiei, nu se găsesce nicî un cuvênt despre România. „La 12 Aprilie 1887, Ţarul liberator a scăpat Bulgaria scăldată în sânge“, şi serbările de la Şipca vor arăta recunoscinţa poporului bulgar pentru Rusia. La aceste sěrbărî vor lua parte toţî voluntarii rěmaşî în viéţă, carî au luptat la Şipca. Ei vor înainta o adresă de mulţumire prinţului Ferdinand, că a dat o strălucire aşa de mare acestor sěrbărî patriotice.

Maghiarisare cu forţa. Diarului „Rumänischer Lloyd“ i-se vestesce următorul cas drastic de maghiarisare cu forţa a numelui de familie. La gara Feldióra, din apropierea Braşovului, era angajat un Sas cu numele Martin Binder. Pe acesta de multe-orî l'au provocat superiorii sě-şî maghiariseze numele. Binder a refusat tot-déuna. Intr'o bună diminéţă însě, când era sě-şî capete salariul, primesce de la superiorii sěi chitanţa despre primirea salariului pe numele Marton *Kádár* pe lângă observarea, că de aci înainte numai pe numele acesta îşî va puté primi Binder salariul. Ce era sě facă sěrmanul Binder? Nu-şî puté lăsa soţia şi 5 copii ai sěi sě móră de fóme. A trebuit sě cedeze şi sě priméscă chitanţa pe numele Marton Kádár. In adevěr, drastic mijloc de a fabrica Maghiarî.

Albanesî revoluţionarî. „*Lokalanzeiger*“ află din Belgrad, că şeful albanes Issa Boljesinaţ, de la Mitrovitza, acela care nu lasă a se instala consulul rus, refusă d'a se duce la Constantinopol şi se pregătesce a resista chiar şi trupelor turcescî, décă vor fi trimise contra lui. El a reunit două mii de Albanesî şi s'a întărit în satul Boljetina, unde a adunat multe merinde şi muniţiunî, transportându-şî haremul la Baka, lângă Ipek.

Esecutarea unui Bulgar. „Universul“ primesce din Vidin o telegramă relativă la esecutarea unui Bulgar, care s'a petrecut astfel: „Pe când ţěranul Kamenow, condamnat la mórte pentru asasinat, era dus la spânzurătóre, ajungênd în curtea închisorei a scos un cuţit, ce avea ascuns la sine, şi repedindu-se la cei care 'l păziau, a rănit treî gardianî şi un soldat. Ceilalţî punênd mâna pe el, l'au legat şi l'au spânzurat. Insě frînghia s'a rupt. Omenii l'au spânzurat atuncî din nou şi l'au lăsat un sfert de óră, după care l'au dat jos. Medicul a constatat, că trăia încă, şi au fost nevoiţî sě-l spânzure a treia óră.“

La congresul de obstetrică internaţional ce se ţine în Roma, profesorul român *Ionescu* din Bucurescî, a expus Joi, cu ajutorul a 33 de table colorate fórte frumóse, metodul extirpaţiunei în sistemul genital, metod care i-a dat multe vindecărî. Ionescu a fost fórte mult aplaudat. Profesorul Drăghicescu, care a fost ales preşedinte al unei secţiunî, a deschis discuţiunea în acéstă privinţă.

Administraţia diarului „Egyetértes“ face cunoscut, că dilele trecute s'a instalat în noua casă din strada Varmegye IV nr. 11. Diarul şi-a schimbat de asemenea formatul, tipărindu-se cu litere noue. Şef-redactor al foii este Fenyö Sandor, având de colaborator literar pe Eötvös Karoly, ér la partea politică colaboréză între alţii Szatmari Mor, Mezei Ernö, Pap Daniel şi Kalnoki Izidor.

Avis poliţienesc. Căpitănatul orăşenesc din localitate face cunoscut, că pe teritoriul oraşului Braşov s'a ivit şi a erupt în formă epidemică *bóla de gură şi de unghii* la vitele cornute. S'au luat disposiţii severe pentru localisarea bólei.

In Villa Kertsch etagiul al doilea, constătător din 4 odăi, bucătărie, cămară etc., dela 1 Octomvrie de închiriat.

Viriliştii românî în comitatul Făgăraşului.

Făgăraş, 19 Sept.

In lista viriliştilor comitatului Făgăraş pe anul 1903 s'au luat următorii Românî:

George O. Gârbăcea antreprenor Mociul infer. 1431 cor., Nicolae Samoila Popa proprietar Şinca-veche 1024 c. Nicolae Garoiu adv. Zěrneştî 890 cor. Dr. I. Turcu adv. Făgăraş 748 cor. Dr. A. Micu adv. Făgăraş 706 cor. Ioan cav. de Puşcariu jude de curie pens. în Sohodol 649 cor. Dr. I. Şenchea adv. Făgăraş 647 cor. Dr. Iancu Meţianu proprietar Zěrnescî 590 cor. Nicolau Chiorniţă proprietar Cuciulata 559 cor. Dr. N. Motocu adv. Făgăraş 504 cor. George I. Bărbat comerciant Ucea super. 504 cor. Andreiu Cerbu proprietar Părěu 490 cor. Dumitru Chisereanu preot Făgăraş 417 cor. Ioan Bobocu antreprenor Predeal 414 cor. Nicolau Toma proprietar Făgăraş 381 cor. Iacob Zorca preot Vlădenî 381 cor. Nicolau Lupu comerc. Zěrnescî 350 cor. George Enescu preot Moeciul inferior 343 cor. Nicolau Şerban preot Voila 331 cor. Todor Vulsan comerc. Zěrnescî 311 cor. Ioan Peia comerc. Făgăraş 298 cor. George Vasu antreprenor Voila 296 cor. Ioan Dan protopop on. Zěrnescî 288 cor. Ioan Siona crâşmar Zěrnescî 286 cor. George Comaniciu not. pens. Veneţia infer. 281 cor. Ilie Gramoiu crâşmar Vaida-Recea 279 cor. George Guiman comerciant Poiana-Mĕrului, 278 cor. George G. Gavrila proprietar în Ţînţarî 275 cor. Ioan Pop preot Sâmbăta sup. 272 cor. Haralampie Ungur crâşmar Tohanul-vechiu 268 cor. Moise Moşoiu proprietar Tohanul-nou 267 cor. George Pop Gridanul propriet. Comăna infer. 256 cor. Ioan Moian antreprenor Voila 243 cor. Carol Nagy hotelier Făgăraş 244 şi Dr. N. Mănoiŭ adv. Braşov 243 cor. Cu totul 37 viriliştî românî ca membri ordinarî ai adunărei municipale, între 87. Ca suplenţî sunt luaţî George Ţeposu, Ilariu Plotogea şi Solomon Făgăraşan preoţî.

Acei contribuenţî românî, carî plătesc dare directă mai mare ca 243 corónе şi carî au rěmas afară din listă, au dreptul a reclama la *comisiunea permanentă censurătóre* până *la 30 Septemvrie* a. c. Observ. că numěrul viriliştilor românî, faţă de anul trecut a crescut. După naţionalitate vor fi viriliştî: 37 Românî, 19 jidovî (anii trecuţi erau 30—40), 15 Saşî, *11 armeno-ungurî*, 3 Nemţî şi 1 *nesigurî*.

Censor.

Convocare.

P. T. Domnî fundatorî şi membri de comitet ai Reuniunei învěţătorilor rom. gr. or. din diecesa Caransebeşului, sunt prin acésta învitaţî la şedinţa de comitet, premergětóre adunării generale, ce se va ţine în *Bocşa montană Sâmbătă în 14/27 Septemvrie* a. c. la 11 óre în localul şcólei gr. or. române de aicî.

Séra la $6^1/_2$ óre, aceeaşî di, comitetul dimpreună cu ceilalţî participanţî în corpore vor pleca la Reşiţa, la adunarea generală.

Bocşa-montană, în 30 (16) Septemvrie 1902.

Pentru presidiul Reuniunei:
Ioan Marcu,
not. gen. al Reun.

Literatură.

A apărut:

„*Contabilitatea afacerilor în participaţiune*“, studiu de Ioan *Pricu*, profesor la şcóla comercială sup. gr. or. română din Braşov. Tipografia Ciurcu et Comp. 1902. Cartea se află de vêndare la autor şi la libraria Ciurcu, şi costă 2 cor., plus 10 banî porto.

— „*Viaţa sfinţilor*“, de Tit *Bud*, Vicarul Maramureşului, se vinde cu preţul scădut de 3 cor.

Diverse.

Rĕsboiul nostru cu America. — Nu scitî nimic, ne-am topit! ne-am prăpădit! o sě avem rěsboiŭ cu America!

Brrr!

— Eh! ce ne facem!

— Cum! Cu America? Orî n'am audit bine?

— Da frate, cu America!

— Cum, de unde scii?

— Cum de unde sciu? N'ai cetit la gazete?

— Ce sě cetesc, omule? Am cetit că ălora de la „*Adevěrul*“ le-a dat drumul de la Văcărescî, şi....

— Şi, tocmai, pentru-că de ce.... le-a dat drumul, o sě fie rěsboiŭ!

— Sě-i ia dracu, că nu pricep!

— Mare gogoman eştî. Americanii au tăcut chitic, până acum n'au dis nimic, nicî o vorbă, în contra emigranţilor ce au sosit din România, fiind-că de, mai toţî se duceau séu sě strîngă banî, séu sě cheltuéscă banî, dér nu primesc în ruptul capului şantagiştî!

— Cum adecă, ce, credî că Kästenbaum şi Goldenberg vor spăla putina spre America?

— Ar fi spălat'o, dér nu-i primesce, şi tocmai d'asta are sě fie mare rěsboiŭ!

— Ba nu dĕu, lasă gluma, cum, adevěrat este ce spui?

— Décă „*Frankfurter Zeitung*“, „*Neue Freie Presse*“ şi „*Pester Lloyd*“ aduc scirea, ér „*Adevěrul*“ o dă ca sigură, ce mai încape îndoială?

— Am priceput. Unde ne batem?

— Unde vom puté.

— Mergem noi la ei, orî vin ei la noi?

— Aşî, nicî decum. Noi ne batem cu americanii d'aicî, ér americanii din America se bat cu „*Românii*“ d'acolo, şi isbânda va fi de amêndouě părţile!

— Şi când începem?

— Intrebă pe d-l C. Mille.*)

(„Cronica.“)

Cânele cetitor. Lordul Avebury revelézá într'un articol o nouă metodă atât de simplă, inventată de el, spre a învěţa pe propriul sěu câne sě cetéscă. El începuse prin a lua două bucăţî de carton de dimensiunî egale: pe una scrise cuvêntul *a mânca*, şi lăsă pe cealaltă fără nicî o inscripţie. Apoi primul carton fu pus pe o farfurie, conţinênd pâne şi carne, şi al doilea pe o farfurie gólă. Dece dile în urmă, inteligentul animal reuşea deja a înţelege, care din cele doue cartóne însémnă mâncarea. Imediat lordul Avebury reînoi încercarea cu diferite cartóne, pe carî scrise: *a bea, os, apă, a eşi* etc. Puţin, câte puţin, el ajunse a face sě i-se aducă, cartonul indicând lucrul pe care însuşî animalul îl dorea, şi reuşi a-l învěţa vre-o sută de cuvinte. Astădî cânele póte, în tóte dilele, sě céră ce-i place mai bine şi sě ţină, cu stăpânul sěu, o conversaţie pe cât de elementară, pe atât de hrănitóre.

Diarul împěratului Wilhelm. Diarul cel mai rar este de sigur al împěratului Wilhelm al II-lea, de óre-ce nu se trage decât în *două esemplare*. Făcut de doi secretarî specialî, acest diar este compus din tăeturî luate din diferite diare marî din lumea întrégă, asupra stărei de opinie în diferitele naţiunî. Apare aprópe două césurî după sosirea marilor diare cotidiane. Unul din esemplare merge direct la împěrat, ér celălalt la biblioteca sa, unde este aranjat printre archive. Bine înţeles, că neavênd nicî abonamente, nicî publicitate, acest diar costă fórte scump... listei civile

*) Redactor-şef al „Adevěrului“. — Culeg.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov,
se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aicĭ înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrierĭ economice.

Manual complet de agricultură raţională, de Dr *George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră dela Ferĕstrĕu şi la Seminarul Nifon Metropolitul din Bucurescĭ. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. *I Agrologia*, séu Agricultura generală. 34 cóle de tipar cu 217 figurĭ în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al României cu decisia Nr. 2078 din 1897. Costă *5 corone.*

Vol. II. *Fitotechnia*, séu cultura specială a plantelor, 38 cóle de tipar cu 202 figurĭ în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă *8 corone.*

Vol. III. *Zootechnia*, séu Cultura generală şi specială a vitelor cornute, dimpreună cu lânăria şi lăptăria, 49 cóle de tipar cu 225 figurĭ în text. Costă *8 corone.*

Vol. IV. *Economia Rurală*, séu organisaţiunea şi administrarea moşiilor marĭ şi micĭ. Costă *8 corone.*

Cartea d lui prof. Maior se deosebesce esenţial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba şi literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agronomiei în limba nóstră, care tratéză tóte cestiunile cele mai marĭ ca şi pe cele micĭ privitóre la agricultura română din tote ţĕrile locuite de Românĭ, pe basa progreselor actuale ale sciinţei şi technicei agricole moderne. Ea ia serios concurenţa cu cele mai bune lucrărĭ apărute până acum în limbile culte: germană, francesă, etc.

Economia pentru şcólele poporale compusă de Teodor Roşiu, învĕţător la şcóla principală română din Lăpuşul-Unguresc. Ediţiunea a doua. Preţul 60 b. pl. 5 b Porto

Despre influinţa imprejurărilor asupra acţiunilor şi deprinderilor animalelor de Lamarck, cu un studiu asupra lui Lamarck de Panaite Iosîn. Preţul 50 b. pl. 10 b. porto.

România agricolă. studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură şi fost estimator espert la banca agricolă. Motto: „Sĕrac în ţéră săracă". Eminescu. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

„Cartea Plugarilor" séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor" etc. scrisă de *Ioan Georgescu.* 90 pag. Form. 8⁰ costă 50 b. (+ 6 b. porto).

„Stupăritul", întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începĕtorĭ şi pentru toţĭ iubitorii de acest ram al economiei, de *Const. Dimian*, preot în Breţcu. O carte de 154 pag. format mare 8⁰. Preţul cor. 1.60 (cu posta cor. 1.70)

Cartea stuparilor săteni de Romul Simu. Cu mai multe ilustraţiunĭ in text. Editura Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiului. Preţul francat 80 b.

Insoţirile de credit impreunate cu însoţirĭ de consum. de vêndare, de viierĭ, ed lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeissen. *Ediţiunea a V-a* Trad. de *Dr. A. Brote.* Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului, Conţine 227 pag. costă cor. 1.60 (+ porto 20 banĭ.)

Grădina de legume, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu, e pe cel mai mare folos practic. Costă 50 b. (plus 5 b. porto).

Vinurĭ din póme, de *Gr. Halip* prof. Este o carte în care se dau esplicaţi şi învĕţăturĭ amĕnunţite asupra modului cum este a-se face tot feliul de vin din felurite póme. Preţul 40 b. (cu posta 45 banĭ.)

„Sfaturĭ de aur", pentru sĕteniĭ românĭ de tótă starea şi etatea, de Aron Boca Velcheranu. Preţul 60 b. (plus port 5 b.)

Imbunătăţirea stării sĕtenului, de Gr. G. Peucescu. Preţul 50 banĭ (plus porto 5 b.)

„Cultura şi îngrijirea grâului", de I. F. Negruţiu. Pr. 14 b.(plus porto 5 b.)

„Economia", pentru şcólele poporale, de Teodorŭ Roşu. Preţul 60 banĭ (plus porto 5 b.)

„Buna chivernisală", de Teodor V. Păcăţian. Peţul 40 banĭ (plus porto 5 b.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 20 Septemvrie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120.30
Renta de corone ung. 4%	98.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	—.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	—.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	—.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.95
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.—
Impr. ung. cu premii	206.80
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	162.—
Renta de argint austr.	101.10
Renta de hârtie austr.	100.95
Renta de aur austr.	121.25
Losurĭ din 1860.	151.75
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	15.92
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	729.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	687.50
Napoleondorĭ	19.05½
Mărcĭ imperiale germane	117.07½
London vista	239.60
Paris vista	95.10
Rente austr. 4% de corone	100.30
Note italiene	94.75

Cursul pieţei Braşov.

Din 21 Septemvrie n. 1902.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„	18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.07
Galbenĭ	„	11.20	„	10.30
Ruble Rusescĭ	„	2.54	„	—.—
Mărcĭ germane	„	117.25	„	—.—
Lire turcescĭ	„	21.40	„	21.50
Scris fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 16 Sept. n. de 45.322 capete, la 17 Septemvre au întrat 137 capete şi au eşit 622 capete, rĕmânênd la 18 Septemre n. un numĕr de 44,837 capete.

Se notéză marfa unguréscă: veche grea dela 104—106 fil. tînĕră grea dela 112—113 fil., de mijloc dela 111—112 fil. uşóră dela — — — fil. — Sêrbéscă: grea 111—113 fil., de mijloc 110—102 fil., uşóră 108—110 fil. kilogramul.

Cursul losurilor private

din 17 Sept. 1902.

	cump.	vinde
Basilica	19 25	20 25
Credit	428.—	432 —
Clary 40 fl. m.	203.—	206 —
Navig pe Dunăre.	—.—	—.—
Insbruck	88.—	92 —
Krakau	79.75	81.75
Laibach	79 —	82 —
Buda	—.—	—.—
Palffy	198.	206.—
Crucea roşie austriacă	190.—	195 —
„ „ ung.	54 70	5 70
„ „ ital	27.60	28 60
Rudolf	73.—	76.—
Salm	250.—	250.—
Salzburg	83.—	85.—
St. Genois	260 —	280. -
Stanislau	—.—	—.—
Trientine 4½% 100 m. c.	426.—	228.—
„ 4% 50	43.50	45 50
Waldstein	69.—	71.—
„ de 10 francĭ	34.25	35 25
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Sz. 7919—1902.
tlkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Modorcea G, Ádám és Popa Petru Gridi végrehajtatónak Popa Dumitru Juon Gridi végrehajtást szenvedő elleni 302 korona — fillér tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törv. szék (a sárkányi kir. já-rásbiróság) területén lévő a gridi község határán fekvő, a gridi 205 sz tljkvben A † 1—49 rendszám a

375	hrsz.	egész	ingtlnra	160	kor.	4625	hrsz.	egész	ingatlanra	10	kor.
442	„	„	„	11	„	4739	„	„	„	2	„
638	„	„	„	25	„	5327	„	„	„	1	„
846	„	„	„	2	„	5380	„	„	„	5	„
989	„	„	„	27	„	5831	„	„	„	6	„
1363	„	„	„	23	„	5932	„	„	„	10	„
1371	„	„	„	26	„	5937	„	„	„	52	„
1620	„	„	„	10	„	6455	„	„	„	11	„
1636	„	„	„	11	„	6993	„	„	„	4	„
1752	„	„	„	5	„	7037	„	„	„	5	„
1925	„	„	„	28	„	7730	„	„	„	20	„
2258	„	„	„	17	„	8316	„	„	„	17	„
2486	„	„	„	3	„	8324/2	„	„	„	11	„
2735	„	„	„	20	„	8330/2	„	„	„	3	„
2929	„	„	„	7	„	8526	„	„	„	71	„
3180	„	„	„	4	„	8967	„	„	„	21	„
3197	„	„	„	13	„	9095	„	„	„	16	„
3405	„	„	„	11	„	9563	„	„	„	14	„
3489	„	„	„	13	„	9505	„	„	„	35	„
3511	„	„	„	37	„	9957	„	„	„	32	„
3786	„	„	„	2	„	10165					
3788/7	„	„	„	11	„	10288	„	„		32	„
3792	„	„	„	8	„	10213	„	„	„	36	„
3848	„	„	„	11	„	10769	„	„	„	12	„
3862	„	„	„	48	„	10934	„	„	„	3	„

ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1902 évi Október hó 8-ik napján délelőtt 9 órakor** Grid községben megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881 november 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott sz bályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Fogaras, 1902 évi junius hó 21-ik napján.

A kir. járásbiróság, mint tlknyvi hatóság.

N. N.
kir. albiró.

672.1—1

A V I S.

Prenumeraţiile la „Gazeta Transilvaniei" se pot face şi reînoi orĭ şi când la 1-ma şi 15 a fie-cărei lunĭ.

Domnii abonenţĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămurit şi sĕ arete şi posta ultimă.

Administraţ. „Gaz. Trans".

Tipografia A. Mureşianu Braşov.